

(א) [לעיל גג: וע"י],
(ב) [לקמן פ"א, א] [שם],
(ג) כ"א: ש"פ,
(ד) [והקפ"א],

רבינו הגנאל

ת"ש הפסח ששחטו שלא לשמו קבל והלך וזרק שלא לשמו או לשמו ושלא לשמו כו' היכי דמי אי נימא בעבודה אחת בדקתני למה לי עד דמחשב שלא לשמו בכלהו מקמייתא איפסל ליה לדברי הכל אלא לאו הכי קתני הפסח ששחטו שלא לשמו או ששחטו לשמו וקבל דמו שלא לשמו או ששחטו וקבל דמו לשמו כו' דהוה ליה שתי עבודות אחת לשמו ואחת שלא לשמו. אי הכי אימא סיפא או לשמו ושלא לשמו ה"ד אי נימא בשתי עבודות היינו רישא למה לי למתני ליה תרי יומי. אלא לאו בעבודה אחת שחטו לשם פסח ולשם שלמים ומתני רבי יוסי היא דאמר אף בגמר דבריו אדם מתפסד לפיכך תני פסול. אבל לר' מאיר בתחלת דבריו מתפסד וכשר. ורחיקין לא לעולם כולה מתני בשתי עבודות רישא כגון דשחט ומחשב בשחטיה לשמו ומחשב שלא לשמו בקבילא וכן בהולכה וכן בוריקא. סיפא כגון דאמר בשחטיה הריני שחטו לשם פסח לזרק דמו שחטו שחט ארבע לשם שלמים. ושמינין מינה דמחשבין מעבודה לעבודה והיינו בעיא דרב פפא הא איפשטא. ת"ש או שלא לשמו ולשמו פסול הכי מאי אי אמרת מתני בשתי עבודות היא המחשב באחת שלא לשמו ובאחרת לשמו. היינו רישא ורישא והיא תחלת משנתו דאמרין דברי הכל פסול. אי דקאי בעבודה ומחשב בעבודה אחרת היינו רישא. אלא לעולם בעבודה אחת, ומדיפסל שחטו לשמו בעבודה אחת, כן רישא לשמו ושלא לשמו בעבודה אחת ובעיא דרב פפא קיימא. ורחיקין לא לעולם בשתי עבודות וברין הוא כו'. ת"ש לאובליו שלא לאובליו ושלא למגווי לערלים וכו'. ת"ש שחטו לאובליו ושלא לאובליו וכו' כשר היכי דמי אי נימא בשתי עבודות כגון שחטו לאובליו וזרק דמו לשמו שלא לאובליו טעמא דחשיב בוריקא ולפיכך הוא כשר דאין מחשבת אובליו בוריקא דתני נמינו ומשכין את ידיהן עד שישחט כו'. ואוקימנא מחלוקת ליטשך אבל לימנות דברי הכל עד שישחט שנה במבכט נפשות תכוסו על השנה הוזר לשחוט על הנימנך בו הוא אלו שחטו לאובליו ושלא לאובליו פסול, והא קיי"ל כל היבא דפתיבא פסולין לכשרין כשר.

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

או דילמא נשחט עבודה סגן. אחת חישב לשמו ובשניה שלא לשמו והכא ליכא למימר תפוס לשון ראשון שהרי ארבעתן העבודות חשובות זו כזו לפסול את הזבח באחת מהן ואפילו לרבי מאיר מיפסיל: ומדבר גמרא אהייא. מהני לשני דסיפא דמתניתין קיימא הך בעיא: אי נימא אשלא לשמו.

כרישא והדר לשמו הא בין לר' מאיר בין לר' יוסי אפילו בעבודה אחת מיפסיל לר' מאיר דהא אמר תפוס לשון ראשון לרבי יוסי נמי מיפסיל דהא ר' יוסי אף בגמר אית ליה כלומר תחלת דבריו של אדם וסופן זכולין לשמו ותפסת וכולן מתקיימין: אשמו ושלא לשמו. דאי בעבודה אחת נמי פסיל ליה מתני' תו לא מיתוקמא כרבי מאיר דאמר תפוס לשון ראשון ולשון אחרון לא חייל: אי נימא דקדקתני. שחט וקבל והלך זרק כולן שלא לשמו ולא או קאמר למה לי בכלהו הא כדאשכחן ק"ל צוצמי צשמעתא קמייתא [ו] דהוצה נפסל: לעולם. סיפא נמי דקמיני לשמו ושלא לשמו בשתי עבודות. ודקשיא לך היינו רישא לא תיקשי רישא מיירי דכי שחט חישב זה לשמו וכשזרק חישב זה שלא לשמו וסיפא מיירי דשענת שחטיה חישב תרתי מחשבות חדא על השחטיה לשמו וחדא על הזריקה על לשמו: דאמר רישא שוחט לשמו על מנת לזרוק שלא לשמו והכא ליכא למימר תפוס לשון ראשון דהא אשחטיה אחריתי קאי לשון שני וקא משמע לן מתני' דמתשבין מעבודה לעבודה כלומר דמחשב צענת עבודה זו על צברתה לעשותה במחשבת פסול נפסל מיד ואפילו לא עשה השניה במחשבת פסול כמו שחטיה: והיינו בעיא דרב פפא. דאמר רישא ומחשב מעבודה לעבודה שחט קדשים צפ"ק (ד' י:).

או דילמא בשתי עבודות תנן ואפי' לר' מאיר דאמר תפוס לשון ראשון הני מילי בעבודה אחת אבל בשתי עבודות מודה דמיפסיל אמרי אהייא אי נימא אשלא לשמו ולשמו בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות בין לר' מאיר בין לר' יוסי [ו] נמי אף בגמר דבריו אדם נתפס אית ליה אלא אלשמו ושלא לשמו מאי ת"ש הפסח ששחטו שלא לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו היכי דמי אי נימא בדקתני למה לי עד דמחשב בכלהו מקמייתא איפסיל ליה אלא לאו הכי קתני הפסח ששחטו שלא לשמו אי נמי שחטו וקבל והלך לשמו זרק שלא לשמו דהויא לה שתי עבודות אימא סיפא לשמו ושלא לשמו היכי דמי אי נימא בשתי עבודות היינו רישא אלא לאו בעבודה אחת ור' יוסי היא דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס לא לעולם בשתי עבודות ורישא דקאי בשחטיה וקא מחשב בשחטיה א"נ קאי בוריקא וקא מחשב בוריקא סיפא דקאי בשחטיה וקחשיב בוריקא דאמר הריני שוחט את הפסח לשמו לזרוק דמו לשמו וקמ"ל דמחשבין מעבודה לעבודה והיינו בעיא דרב פפא ת"ש או שלא לשמו ולשמו פסול היכי דמי אי נימא בשתי עבודות השתא לשמו ושלא לשמו אמרת פסול שלא לשמו ולשמו מיבעיא אלא לאו בעבודה אחת ומדסיפא בעבודה אחת רישא נמי בעבודה אחת לא לעולם בשתי עבודות ובדין הוא דלא איצטריך ליה ואידי דתנא לשמו ושלא לשמו תנא נמי שלא לשמו ולשמו תא שמע [ו] שחטו שלא לאובליו ושלא למגווי לערלים ולטמאין פסול הכא פשיטא בעבודה אחת ומדסיפא בעבודה אחת רישא נמי בעבודה אחת מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא סיפא בעבודה אחת רישא אי בעבודה אחת אי בשתי עבודות תא שמע [ו] לאובליו ושלא לאובליו כשר היכי דמי אי נימא בשתי עבודות וטעמא דחשיב בוריקא דאין מחשבת אובליו בוריקא הא בעבודה אחת כגון בשחטיה דמהניא ביה מחשבת אובליו פסול והא קיימא לן מקצת אובליו לא פסלא אלא

אבל בשתי עבודות אפי' ר' מאיר מודה. וא"ת והיכי מיתוקמא מתני' כר' מאיר הא קתני סיפא לטמאים ולטהורים כשר ואמאי נימא תפוס לשון ראשון ובעבודה אחת מיירי דאין מחשבת טמאים אלא בשחטיה וי"ל דמתני' מיירי כגון דקיימי קמיה טמאים וטהורים ואמר הריני שוחט לאלו דצענין אחר לא משכחת מקצת ערלה ללא פסלה לר' מאיר אליבא דרבא דאמר אינה לשחטיה אלא לצסוף א: אי בשתי עבודות היינו רישא. וא"ת ולימא דרישא איירי כששחט סתמא ולכן כשזרק שלא לשמו אמר הוכיח סופו על תחלתו אבל אם אמר צדיק הריני שוחט לשמו ה"א ללא עקר שלא לשמו אפי' בשתי עבודות להכי איצטריך סיפא וי"ל דסבירא הוא דבשתי עבודות אינו מועיל מפרש יותר מסתם:

והיינו בעיא דרב פפא. פי' הקונט' דחוק דנקט רב פפא ולא נקט ר' יוחנן דאמר התם צדיק מחשבין מעבודה לעבודה וגרסא לריב"ז דגר' לעיל בעי רב פפא בעבודה אחת תנן ומסיק היינו בעיא דרב פפא פי' שפיר מתוקמא בעיא דרב פפא שאינו יכול לפושט' מן המשנה וכן מלא רבי צפסר יאן וכן גר"ם ורשב"א מפרש והיינו בעיא דרב פפא מה שאלל בעבודה אחת תנן או בשתי עבודות הך שתי עבודות היינו כגון שוחט לשמו על מנת לזרוק שלא לשמו:

שלא לשמו ולשמו מיבעיא. וא"ת כי נמי אמרי' בעבודה אחת תיקשי ליה הכי השתא לשמו ושלא לשמו פסול שלא לשמו ולשמו מצעיא דאפי' ר' מאיר דפליג דלשמו ושלא לשמו צללא לשמו ולשמו מודה דלכ"ע תפוס לשון ראשון וי"ל דאי בעבודה אחת מיירי קא משמע לן כמו שפירש קבוי' דלא אליבא דתנן לשון אחרון [דוקא] לאפקוי מנן ננס דאית ליה צפרק בית כור (ד' קה). תפוס לשון אחרון לגמרי לצטל הראשון ור"י מפרש דבעבודה אחת אמי שפיר דמיני שלא לשמו ולשמו לא לשמו ושלא לשמו כיון דשנייה בעבודה אחת אכל בשתי עבודות דרישא הפסול בוריקא וסיפא הפסול בשחטיה לא דמי אהדי וליה ליה למתני' אגב רישא: שחטו שלא לאובליו. פי' רש"י לחולה ולזקן ואין מגויין עליו אלא הן וקשה אס כן מני איריא שלא לאובליו אפי' סתם מני פסול כיון שאין לו אובליו וגרסא דמיירי דיש נמי מגויים אחרים:

אי ריב"ז בב' עבודות טעמא דחשיב בוריקא. נראה לר"י דהכא איירי אליבא דרבא דאמר לקמן (ד' סא:) שחטו למגווי על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב חסדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות. מיהו לקמן משמע במסקנא דאף לרבה פסול:

פסח
מחמת ישראל לשם חצורה אחרת: לערלים. ישראל שמחו אחיו מחמת צעודה אחת קאי. דהא חדא מחשבה הוא דליכא: רישא נמי צעודה אחת. כלומר אפילו בעבודה אחת ודלא כר' מאיר: מידי איריא. וכי ראייה היא זו: סיפא. דבמחשבה אחת מיירי ליכא לאוקומה אלא בעבודה אחת: רישא. דמיירי בשתי מחשבות איכא לאוקומא אי אף בעבודה אחת ודלא כר' מאיר: אי בשתי עבודות. ולא בעבודה אחת ור' מאיר: לאובליו ושלא לאובליו. כדמפרש ואיל: היכי דמי אי נימא צעודה. שחטו לאובליו ע"מ לזרוק שלא לאובליו ואשמעי' דכשר: וטעמא מאי משום דאין מחשבת אובליו. אין מחשבת פסול האובליו כגון מולה וזקן פוסלת צוריקה דשחטיה הוא דמתיי אובליו לפי אכלו תכוסו [שם] וישנו דממתרגמי' ושחטו [ו] ויכוס: ה"ג בעבודה אחת כגון צעודה אחרת פסול. ואפי' כה"ג דאמר לאובליו ושלא לאובליו: והא קיימא לן. לקמן (ד' סא:). מקצת אובליו. כגון הכא דנימנו בו ראיין לאכול ושחטו לשם כולן כשר דהא כולה שחטיה נמי משום אובליו צריכה דאי אפשר לכזית כשר צלל שחטיה. ולקמן [סג:] מפרש מאי שנא דלשמו ושלא לשמו פסול ולאובליו ושלא לאובליו כשר: אלא

זו א מיי פיק ט"ו מהלכות פסולי מוקדשין הלכה א: י"ב מיי שם הלכה י: מוסף רש"י
לאובליו ושלא לאובליו כשר. דמקצת אובליו לא פסלי [קמון] (א.ס.)

מוסף תוספות
א. עין מוס' שאין סג.
ב. [ד] ויחין מצונו למימר דמתניתין דקתני לאובליו ושלא לאובליו בשתי עבודות. שחטו לאובליו ע"מ שיתכפרו שאינם אובליו. הא איהו ס"ל דפסול ובמתניתין קתני כשר. מוס' שאין.